

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 231/03-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. decembra 2003 predbežne prerokoval sťažnosť P. Z., P., ČR, K. V., P., ČR, a Ing. V. K., P., ČR, všetci zastúpení advokátom JUDr. J. H., B. B., vo veci porušenia ich základného práva podľa čl. 23 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 2 ods. 2 a 3 Protokolu č. 4 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Oddelenia hraničnej kontroly Policajného zboru Holíč, ktorým bol sťažovateľom 14. septembra 2002 odopretý vstup na územie Slovenskej republiky, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. Z., K. V. a Ing. V. K. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Na poštovú prepravu bola 14. novembra 2002 odovzdaná a Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 18. novembra 2002 doručená sťažnosť P. Z., P., ČR, K. V., P., ČR, a Ing. V. K., P., ČR (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie základného práva podľa čl. 23 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 2 ods. 2 a 3 Protokolu č. 4 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „protokol“) postupom Oddelenia hraničnej kontroly Policajného zboru Holíč (ďalej len „hraničná polícia“), ktorým bol sťažovateľom 14. septembra 2002 odopretý vstup na územie Slovenskej republiky.

Zo sťažnosti vyplynuli nasledovné podstatné skutočnosti:

Dňa 14. septembra 2002 chceli sťažovatelia (štátni občania Českej republiky) prejsť hraničný priechod Hodonín - Holíč z Českej republiky do Slovenskej republiky, aby sa zúčastnili zhromaždenia súvisiaceho s tzv. Street party, ktorá bola organizovaná v Bratislave v zmysle § 1 zákona č. 84/1990 Zb. o zhromažďovaní práve. Účelom zhromaždenia podľa sťažovateľov boli výmena názorov a informovanie o podmienkach trvalo udržateľného rozvoja zamerané na ekologické, sociálne problémy súčasnosti a aktuálne otázky spoločenského diania.

Po odovzdaní cestovných pasov sťažovateľov na slovenskej strane hraníc príslušníci hraničnej polície požiadali, aby svoje motorové vozidlo zaparkovali mimo vybavovacieho priestoru a aby umožnili hraničnej polícii vykonať kontrolu obsahu ich batožiny. Hraničná polícia zistila, že v batožine sťažovateľov V. K. a P. Z. sa nachádzajú tlačoviny s názvami Antifašistická akcie, Existence a A-Kontra. Sťažovatelia boli potom vyzvaní, aby príslušníkov hraničnej polície nasledovali do priestorov colnice. V nich boli podrobení prehliadke vreciek a dôkladnejšej prehliadke obsahu batožiny.

Po prehliadke boli sťažovatelia V. K. a P. Z. vyzvaní, aby počkali vonku. Následne im príslušníci hraničnej polície oznámili, že na územie Slovenskej republiky im bude odopretý vstup s odôvodnením, že idú na „zakázanú akciu“. Hoci sťažovatelia telefonicky zistili, že zhromaždenie („Street party“) v Bratislave nebolo zrušené, akcia je legálna, bola riadne oznámená a nie je zakázaná, príslušníci hraničnej polície odopreli vstup sťažovateľom na Slovensko s vysvetlením, že konajú na základe rozkazu prezidenta Policajného zboru Slovenskej republiky. Následne im boli odtlačky úradných pečiatok, ktoré už dostali do cestovných pasov, príslušníkmi hraničnej polície preškrtnuté s poznámkou „ZRUŠENÉ, § 6/1b zák. č. 48/2002“.

Podľa názoru sťažovateľov uvedený postup hraničnej polície nebol v súlade s § 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“), podľa ktorého policajt odoprie vstup cudzincovi na územie Slovenskej republiky, ak je to

nevyhnutné pre bezpečnosť štátu, udržanie verejného poriadku, ochranu zdravia alebo ochranu práv a slobôd iných a na vymedzených miestach aj v záujme ochrany prírody. Podľa presvedčenia sťažovateľov neexistoval totiž ani jeden z dôvodov obmedzenia slobody pohybu podľa citovaného ustanovenia zákona o pobyte cudzincov a ani podľa čl. 23 ods. 3 ústavy alebo podľa čl. 2 ods. 2 a 3 protokolu.

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Oddelenie hraničnej kontroly Policajného zboru Holíč svojím zásahom zo dňa 14. 9. 2002, ktorým odoprelo sťažovateľom v 1., 2. a 3. rade - občanom Českej republiky vstup na územie Slovenskej republiky, porušilo slobodu pohybu sťažovateľov v 1., 2. a 3. rade vyplývajúcu z čl. 23 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 2 ods. 2 a 3 Protokolu č. 4 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Oddelenie hraničnej kontroly Policajného zboru Holíč prostredníctvom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky je povinné do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť každému zo sťažovateľov na účet ich právneho zástupcu finančné zadosťučinenie vo výške 3 000,- Sk.“

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovatelia odôvodnili tým, že napadnutým postupom hraničnej polície im bola porušená sloboda pohybu, hoci na to neexistovali ústavné dôvody. Ako následok bolo znemožnené ich právo zhromažďovať sa, ktoré by inak využili na bratislavskej Street party, a bez splnenia účelu svojej cesty sa museli vrátiť, takže aj finančné prostriedky na cestu boli zbytočne vynaložené.

Sťažovatelia si uplatnili aj náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 23 ods. 1 ústavy sloboda pohybu a pobytu sa zaručuje.

Podľa čl. 23 ods. 3 ústavy slobody podľa odsekov 1 a 2 môžu byť obmedzené zákonom, ak je to nevyhnutné pre bezpečnosť štátu, udržanie verejného poriadku, ochranu zdravia alebo ochranu práv a slobôd iných a na vymedzených územiach aj v záujme ochrany prírody.

Podľa čl. 2 ods. 2 protokolu každý môže slobodne opustiť ktorúkoľvek krajinu, aj svoju vlastnú.

Podľa čl. 2 ods. 3 protokolu žiadne obmedzenia nemôžu byť uvalené na výkon týchto práv okrem tých, ktoré ustanoví zákon a sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, udržania verejného poriadku, predchádzania zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľov, že postupom hraničnej polície, ktorým bol sťažovateľom 14. septembra 2002 odopretý vstup na územie Slovenskej republiky, došlo k porušeniu ich základného práva na slobodu pohybu podľa čl. 23 ods. 1 a 3 ústavy a podľa čl. 2 ods. 2 a 3 protokolu.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že pokiaľ ide o námietky porušenia označených práv sťažovateľov postupom hraničnej polície 14. septembra 2002, právomoc ústavného súdu na ich prerokovanie je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená preskúmavacia právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou.

V zmysle § 244 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa úpravy účinnej v aktuálnom čase, v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. Sťažovatelia síce tvrdia, že zásahom hraničnej polície 14. septembra 2002 bola porušená ich sloboda pohybu, a nevylučujú právomoc správneho súdnictva v danej veci, sú však toho názoru že *„v predmetnom prípade šlo o jednorazové porušenie práva a nie o pretrvávajúcu neistotu sťažovateľov, súd by nevyslovil porušenie slobody pohybu, lebo na tom nie je naliehavý právny záujem a žalobu by zamietol. Na základe uvedených skutočností*

žaloba podľa § 244 a nasl. OSP nie je v tomto prípade právny prostriedok, ktorý by sťažovatelia mohli účinne použiť na ochranu svojich základných práv alebo slobôd“. Podľa názoru sťažovateľov v danom prípade je ústavný súd oprávnený „vysloviť, že právo alebo sloboda boli porušené a nemusí ísť o naliehavý právny záujem. (...) Zmyslom vyslovenia, že právo bolo porušené je i možnosť ústavného súdu priznať primerané finančné zadostučinenie. Primerané zadostučinenie môže vyvážiť práve tú skutočnosť, že porušenie práva bolo jednorazové a nedá sa napraviť“. Sťažovatelia v tejto súvislosti ešte uviedli, že „je silný verejný záujem na tom, aby bolo vyslovené, že sloboda pohybu sťažovateľov bola porušená“.

Uvedený právny názor sťažovateľov nenahrádza splnenie podmienok konania pred ústavným súdom, tak ako ich ustanovuje zákon o ústavnom súde. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. O tom, či napadnutý postup orgánov verejnej správy (hraničnej polície) spadá do preskúmvacej právomoci všeobecného súdu podľa § 244 a nasl. OSP, môže právne relevantným spôsobom rozhodnúť výlučne vecne a miestne príslušný všeobecný súd a až následne podľa čl. 127 ods. 1 in fine ústavy ústavný súd (mutatis mutandis I. ÚS 74/02).

V tejto súvislosti ústavný súd už konštatoval, že na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa takýto návrh podať, právomoci súdu o ňom konať a rozhodnúť či splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí je zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex (mutatis mutandis I. ÚS 162/02).

V danom prípade sa však sťažovatelia jednak neobrátili na príslušný všeobecný súd s náležitým návrhom na začatie konania a jednak ani ich právny názor, podľa ktorého

„v zmysle tretej časti OSP môže všeobecný súd určiť, že zásahom policajného orgánu bola porušená sloboda pohybu sťažovateľov, len ak zásah pretrváva a je na tom naliehavý právny záujem“, nemohol viesť k jednoznačnému záveru o vylúčení preskúmvacej právomoci príslušného všeobecného súdu už aj vzhľadom na judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej odopretie súdnej ochrany vo veciach prieskumu rozhodnutí orgánov verejnej správy je dovoľené v prípade, že tak ustanoví zákon, tento prístup nie je ale namieste v prípade, ak ide o rozhodnutia, ktoré sa týkajú základných práv a slobôd. Posledná veta čl. 46 ods. 2 ústavy túto skutočnosť výslovne potvrdzuje, keď uvádza: „Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúvanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd“ (napr. II. ÚS 50/01).

Na základe uvedeného dospel ústavný súd k záveru, že sťažnosť sťažovateľov nie je prípustná pre nevyčerpanie dostupných a účinných právnych prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, a rozhodol o nej tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2003